

NAŠ GLAS

DELAMARIS IZOLA

INTERNA IZDAJA

LETO XVIII

IZOLA, JUNIJ 1976

ST. 4

Beseda uredništva

Zaključili smo naše »6-mesečno poslovanje« ali izdajanje časopisa. Kako smo delali ste ocenjevali vi.

Pred vami pa je sedaj četrta številka »Naš glas«. Do jeseni, ko bo izšla nova številka vas bomo o tekočih dogajanjih obveščali v Informatorju. Pred dopusti smo že, v času dopustov pa vsi vemo, da se ne dogaja mnogo novega, če pa se, smo pa včasih preleni, da bi opazili. Pisali smo namreč že o tem, da bomo zaradi hitrejšega obveščanja in zaradi zmanjšanja stroškov izdali letos le 7 ali 8 številke Naš glas.

Ko bo izšel novi jesenski Naš glas, bo o vsebini le-tega odločal novi uredniški odbor. In ker pravijo, da je vse kar je novo vedno najlepše boste morda tudi jesensko številko prejeli z veseljem (ali pa ker boste bolj spočiti).

Mi stari uredniški odbor — ne po letih ampak po mandatni dobi pa se poslavljamo in novemu odboru želimo obilo uspeha pri delu in več pismenih kritik na časopis, saj je tudi to eno od zagotovil, da vaše delo ljudje sprejemajo in se zanimajo.

V tej zadnji predsezonski številki smo vam v kratkem (saj to vedno delamo) napisali nekaj o dogajanjih v naši OZD, malo pa smo posegli tudi v občinske sfere, ko smo pisali o prispevku za posojilo za ceste, novi splošni bolnici, pogovor z Lojzko Čotarjevo...

Vsem članom naše OZD veliko prijetnih dni med dopustom in želja, da se vrnete spočiti na svoja delovna mesta.

Tistim, ki še nimajo pravico do dopusta pa tolažba, da bodo tudi oni še prišli na vrsto.

Poslavljajoči se Uredniški odbor

Pogled osnovnošolca na svet

Na osnovni šoli »Vojke Šmuc« v Izoli mi je ravnateljica Nada Zornik izbrala dva spisa učencev. Ob prebiranju sem opazila najprej strah pred tem, kaj bomo naredili s svojim okoljem, če bomo še naprej tako malomarni do svoje okolice, drugi pa je občutek nemoči in strahu pred elementarno nevarnostjo — potresom, ki je bil na Tolminskem. V obeh primerih pa želja, da se kaj takega ne ponovi več, da bi ljudje skrbeli za svojo okolico in da zemlja ne bi več pokazala svoje hudobe.

Bruneta Jurman, učenka 6. a r.

POTRES, STRAH, POROČILA IN SE KAJ?

Ker je bilo v četrtek zvečer zelo vroče, sva se s sestro naveščali poslušati plošče v sobi. Predlagala sem, da bi šli pred hišo, kjer bi bilo prijetneje sedeti in klepetati. Sestra se je strinjala in veselo sva se zapo-

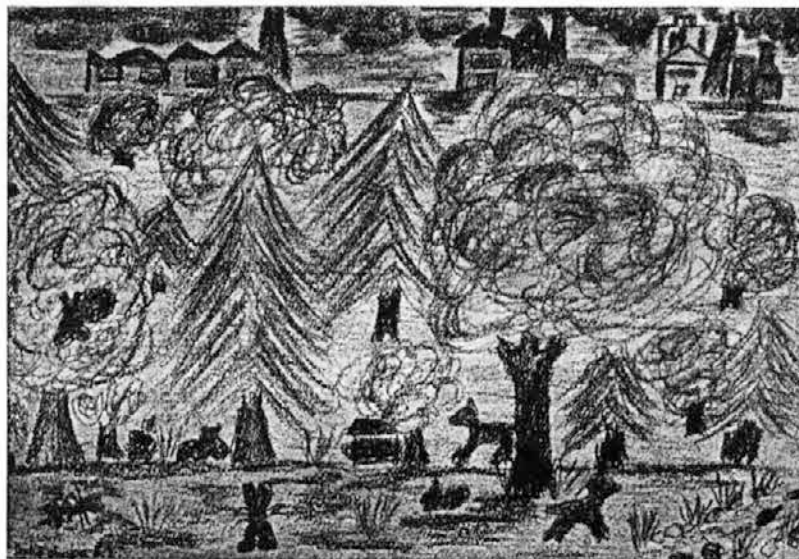
dili po stopnicah. Mama je spodaj kramljala z babico. Ker sva s sestro živi kot poper, sva si začeli podajati žogo. Mimo je prišel sosed. Poklicali sva ga, ustavil se je in nas začel zabavati s šalami. S sestro sva pokali od smeha. Nenadoma sva obtičali, treslo se je in bobnelo. Mama je zakričala: »Potres! Hitro na cesto!« nisem se mogla premakniti. Strah me je prikoval na tla. Sestra je debelo gledala in se tudi ni premaknila. Začutila sem težko roko, ki me je zgrabila za majico in porinila na cesto. Sosed je poskrbel za naju. Tedaj sem opazila, kako vsi tečejo iz hiš. Soseđa je prisopihala kar v pižami. Vseprek so govorili. Bilo je kot na sejmu. Neki »junak« je skočil v hišo po tranzistor in poslušali smo poročila. Drug poleg drugega. Nevarnost nas je v hipu zblizžalo.

Poročali so, da je žarišče potresa v Italiji in da so potresni sunki močno prizadeli tudi Tolminsko, Kobarid in Bovec. Kar stresla sem se, ko so imenovali kraj Podbela. Pred nekaj leti smo tam taborniki taborniki.

Naslednjega dne smo se zbrali v taborniški sobi. Takoj smo bili pripravljeni pomagati. V Podbelo

smo poslali skoraj vse šotore in odeje. Upam, da so bili naši prijatelji v Podbeli tega veseli. Jaz potresa ne bi rada več do-

živela, saj mi je še prvi pogнал preveč strahu v kosti. Kaj pa tisti, ki so ostali brez strehe nad glavo?

Zeleni planet, Dodič Mojca, 5. e r. Osnovne šole V. Šmuc

Tica Slavica, VII. c. razred

ZAKAJ TAKO?

Nekje sem prebrala velik napis s črnimi, debelimi, mastnimi črkami: »ČLOVEK BO ZAKLAL SONCE.« Drugi naslov: »ČLOVEK BO UMORIL REKO.« Tretji: »ČLOVEK BO ZADUŠIL ZRAK!« Četrti: »ČLOVEK BO UNIČIL ZEMLJO, ATMOSFERO IN SAMEGA SEBE!«

Zmedeno in prestrašeno sem prebirala lastne misli, te naslove ter ugotavljal, ali je to res mogoče, kam to pelje, zakaj smo ljudje takšni? Ko sem prebrala, sem bolj urejeno in zbrano začela ugotavljati: »Saj to je res! Zgradili smo tovarne, velike z dimniki, ki segajo do neba ter spustili strupene pline, da uničijo vse, kar se uničiti da.« Vprašala sem in so mi povedali, da veliko stane tisto, kar bi onemogočilo izpuščanje strupa v naravo in v človeka. Nisem tega razumela,

ker ni prepričljivo. Človek je narava, narava je človek. ALI JE KAJ DRAZJEGA?

Videla sem Jesenice, umorjene, črne, mrke, Beočin z zacementiranimi pljuči, Ljubljano, ki komaj diha v smogu, megli, dimu. Brala sem o Nagasakiju, Tokiju, o Hirošimi. Tam zastrupljajo otroštvo z lastnim napredkom. Še bolj sem zmedena, ko si ne morem razjasniti teh nasprotij in vprašam očeta: »Ali je še kje čist kotic na tem planetu?« Odgovoril mi je pritrdilno in smo tisto sončno jutro odšli tja. Izvir Soče in dol ob reki, navidez vse čisto in nedotaknjeno. Ob kristalno čisti plitvini sem zagledala kup že rjavih konzerv, plastičnih vrečk in drugo umazanijo.

Vprašala sem se, a je to mogoče, in če je kje kaj čistega in neumazanega? Zaželelo se mi je, da zbežim, ampak kam, saj je vse enako, od izvira do izliva?

Ljudje prosim vas in rotim, ohranimo zrak, gozd, ker le tako bomo ohranili sami sebe.

Pomoč Rdečega križa

Dne 27. 5. 1976 je bila po vsej Sloveniji akcija zbiranja oblačil, odej in krp.

Po vsej Sloveniji, kjer je trajala akcija od 17. do 19. ure je bilo zbranega 150.000 kg oblačil, obutve in posteljnine. Od tega je Izola prispevala 3 tone oblačil in drugega materiala.

Čeprav je bilo vreme slabo je pri zbiranju materiala sodelovalo 120 šolskih otrok in 40 aktivistov Rdečega križa.

V tem letu je bilo zbranega materiala več kot prejšnja leta, ker

so ljudje prispevali tudi za Tolminsko.

Omeniti moramo še denarni prispevek občanov Izole porušenih Tolminski, ki znaša do 26. 5. 1976, 6.360 din, Rdeči križ je poleg tega prispeval še 1.000 din ter ravno toliko osnovna šola »Vojke Šmuc«.

Nimamo pa še točnih podatkov o tem, koliko so prispevale delovne organizacije, kjer so že povsod delali eno prsto soboto,« so mi povedali na Rdečem križu v Izoli.

Akcijski program

V skladu s programom za sanacijo HP »Delamaris«, ki ima namen da učinkovito izboljša slabo gospodarsko stanje, v katerem se »Delamaris« nahaja, je nujno, da mobilizira vse razpoložljive sile, bistveno povečamo koordinacijo dela ter sprejememo vrsto ukrepov za povečanje poslovnosti in za izkoriščanje še obstoječih rezerv.

1. Na področju splošnega reda, discipline in delovnih odnosov.

10. Izboljšati je treba splošno disciplino v organizaciji združenega dela. Zaostri je treba disciplino pravočasnega prihajanja na delo in točnega zaključka dela ter odhoda z dela.

Za izvedbo so odgovorni: pomočnik gl. direktorja in direktorji TOZD. Rok izvršitve: takoj.

11. Zaostri je treba režim začasnih odhodov z dela.

Za izvedbo odgovorni: direktorji TOZD in sektorjev. Rok izvršitve: takoj.

12. Zagotoviti je treba čim bolj racionalno zaposlitev na vseh delovnih mestih. Poslovanje je treba poenostaviti in ga usmeriti k čim večji poslovnosti.

Odgovorni: glavni direktor, direktorji TOZD in strokovnih sektorjev.

13. Omejevati je treba nadurno delo in se zanj odločiti le v najnujnejših primerih.

14. Posebno velike napore je treba vložiti v izboljšanje izredno neugodne kvalifikacijske strukture zaposlenih v »Delamarisu«.

Vodstva OZD in TOZD so odgovorna, da v najkrajšem času v sodelovanju z zunajnimi institucijami izdelajo letni in srednjeročni plan izboljševanja kvalifikacijske strukture kadrov. Ti plani obsegajo ukrepe iz področja izobraževanja, štipendiranja, formiranja delovnih mest, zaposlovanja in reorganizacije.

Odgovorni: pomočnik gl. direktorja in direktorji TOZD ter sektorjev.

15. Poseben plan mora biti izdelan za zagotovitev kadrov na ključnih delovnih mestih, ki so nezasedena in na katera kljub razpisom ni interesentov.

Odgovorni: glavni direktor, pomočnik gl. direktorja. Rok: 31. 8. 1976.

2. Na področju planiranja in organizacije dela

20. Povezava med strokovnimi službami mora biti dosti večja kot doslej. Vodje le-teh so dolžni te kontakte vzpodbujati z namenom, da se pomanjkljivosti in težave v poslovanju odpravijo sproti in da so informacije, ki vplivajo na pravočasnost nabav, proizvodnje in prodaje, podane čimprej.

Odgovorni: vsi vodje služb.

Rok: takoj.

21. Uskladiti je treba osebne dohodke na osnovi obstoječega pravilnika o osebnih dohodkih s tem, da se vzpostavijo pravilni nagrajevalni odnosi predvsem pri delavcih, od katerih strokovnosti in poslovnih ukrepov je odvisen rezultat poslovanja. (2% povečanje OD na račun korekcij).

Odgovorni za izvedbo: pomočnik gl. direktorja, direktorji TOZD in sektorjev.

Rok: 30. 6. 1976.

22. Pripraviti je treba predlog Pravilnika o stimulativnem nagrajevanju.

Odgovorni za izvedbo: pomočnik gl. direktorja, direktorji TOZD in sektorjev.

23. Urediti je treba organizacijo strokovnih služb in sektorjev ter organizacijo znotraj TOZD.

Odgovorni: glavni direktor, direktorji TOZD.

Rok: 31. 7. 1976.

24. Izdelati je treba opis delovnih mest z ozirom na vsebino in obseg dela, pristojnosti, povezanosti z ostalimi delovnimi mesti, itd.

Odgovoren: referent za organizacijo.

Rok: 1. 10. 1976.

3. Na področju prodaje

30. Z ozirom na težke pogoje plasmaja izdelkov na domačem tržišču in izvozu bo prodajni sektor sestavil plan ukrepov za zagotovitev zadostnega in pravočasnega plasmaja izdelkov v letu 1976.

Odgovorni: vodji prodaj na domačem trgu in izvozu.

Rok: 31. 7. 1976

31. Prodajni sektor bo sestavil predlog organizacije raziskave tržišča, pospeševanje prodaje, reklame in drugih služb, ki tvorijo prodajno dejavnost.

Odgovoren: pomočnik direktorja prodajnega sektorja.

Rok: 31. 7. 1976.

34. Prodajni sektor bo sestavil finančni plan angažiranja obratnih sredstev v sferi plasmaja (višina zalog, izdelkov, terjatev, koeficient obračanja) po mesecih do konca 1. 1976.

Odgovoren: pomočnik direktorja prodajnega sektorja.

Rok: 15. 7. 1976

35. Prodajni sektor bo proučil možnost povezovanja z drugimi organizacijami združenega dela za sodelovanje z njimi na področju prodaje.

Odgovoren: direktor prodajnega sektorja.

Rok: celo leto 1976.

36. Prodajni sektor je odgovoren za ažurno formiranje prodajnih cen na nivoju cen ostalih sorodnih izdelkov drugih proizvajalcev in za stalno sodelovanje na tem področju z drugimi organizacijami združenega dela v grupaciji.

Odgovoren: pomočnik direktorja prodajnega sektorja.

Rok: vse leto 1976.

4. Iz področja nabave:

40. Nabavna služba bo proučila možnost, pri katerih materialih in ob kakšnih pogojih bi bilo mogoče doseči ugodnejše nabavne cene, zlasti na osnovi širšega povezovanja z zainteresiranimi organizacijami.

Odgovore: vodja nabav. službe.

Rok: 30. 9. 1976.

41. Izdelati je treba program zmanjšanja zalog materiala.

Odgovoren: direktor tehnično razvojnega sektorja.

Rok: 30. 6. 76

42. Komercialisti v nabavni službi so odgovorni, da zaloge tistih materialov, za katerih nabavo so zadolženi, ne presegajo okvirnih zalog.

Odgovorni: Komercialisti v nabavni službi.

Rok: celo leto 1976.

5. Na področju proizvodnje in splošnega gospodarjenja.

50. Vodstva TOZD bodo sprejela ukrepe za čimboljši izkoristek proizvodnih kapacitet, dela in materialov.

Odgovorni: direktorji TOZD.

Rok: 30. 6. 1976.

51. Vodstvo TOZD bodo proučila ukrepe za povečanje produktivnosti dela.

Odgovorni: direktorji TOZD.

Rok: 30. 9. 1976

52. Vodstva TOZD in sektorjev bodo zaostri kriterije pri naročanju pomožnega in režijskega materiala in storitev z namenom, da se je treba odločiti le za najnujnejše režijske stroške.

Odgovorni: direktorji TOZD in sektorjev.

Rok: leto 1976.

53. Sektor za organizacijo in ekonomiko bo predlagal mesečna poročila o osebni porabi in jih predložil organom upravljanja v obravnavo.

Rok: 30. 6. 1976.

54. Obdržati je treba likvidnost v finančnem poslovanju na osnovi usklajevanja kratkoročnih operativnih planov prodaje, proizvodnje, nabave in ostalih obveznosti na finančnem področju.

Odgovorni: direktorji TOZD, sektorjev in vodje služb.

6. Na področju razvoja

60. Vodstvo OZD mora vložiti vse napore v realizacijo sanacijskega programa upoštevajoč, da je od realizacije sanacijskega programa v mnogem odvisna bodočnost organizacije združenega dela.

Odgovorni: glavni direktor, direktor razvojnega sektorja, direktor finančnega sektorja.

Rok: 30. 9. 1976.

61. Tehnično razvojni sektor mora izdelati predlog pravilnika o postopku pri uvajanju novih izdelkov in nove embalaže.

Odgovoren: direktor tehnično razvojnega sektorja.

Rok: 30. 6. 1976

62. Revidirati je treba pravilnik o izumih in tehničnih izboljšavah in ga predložiti organom upravljanja v odobritev.

Odgovoren: direktor tehnično razvojnega sektorja.

Rok: 30. 6. 1976

63. Izboljšanje kvalitete izdelkov je ena glavnih nalog v obdobju težavnega plasmaja. Naloga razvojne službe je, da svoje delo na tem področju pospeši in nudi proizvodnji in prodaji stalno pomoč.

Odgovorni: vodja razvojne službe in strokovni delavci v razvoju

Rok: leto 1976.

64. Tehnično razvojni sektor mora izdelati srednjeročni plan razvoja in inovacij.

Odgovorna: direktor tehnično razvojnega sektorja in vodja razvojne službe.

Rok: 31. 12. 1976.

65. Povezovanje z drugimi delovnimi organizacijami in skupnostmi v svrhu večje gospodarske sposobnosti in to na področju investicij, surovinske osnove proizvodne kooperacije in plasmaja, je ena glavnih razvojnih nalog. Zato je treba doseči široko povezavo na področju cele države.

Odgovoren: glavni direktor.

7. Ostalo

70. Izpolnjevanje ukrepov po tem programu je treba mesečno spremljati.

Po tem programu zadolženi morajo mesečno pismeno poročati glavnemu direktorju o izvrševanju sklepov.

Predsednik centralnega delavskega sveta: Eva Javoršek

Popravek

V 3. številki Naš glas (pomotoma je bilo napisano 2. številka), so poleg tega nastale še druge manjše napake.

Pri članku »Delavska kontrola« je bilo zaporedje člankov napačno, predsednik delavske kontrole HP je Darja Korč, predsednik Delavske kontrole OZD Delamaris je Milan Nardin, program dela pa je sprejel naš odbor Delavske kontrole.

Napake so nastale zaradi odsotnosti tehničnega urednika.

Odgovorni urednik

Spomin na lanski ribiški praznik in opozorilo, da ne zamudimo letošnjega, ki bo 12. septembra

Zavarovanje plačil

Zvezna skupščina je decembra 1975 sprejela dva zakona, ki bistveno spreminjata dosedanja načina urejanja dolžniško-upniških odnosov na jugoslovanskem trgu ter ugotavljanje in delitev dohodka.

Kaj prinašata ta dva zakona na področju gospodarstva smo že velikokrat slišali v sredstvih javnega informiranja kot so: televizija, radio, časopisi in podobno. V kratkih besedah bomo tu omenili kako je treba delati v skladu s temi zakoni. Gre se pa za **Zakon o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev in Zakon o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela.** Zakon o ugotavljanju plačil je začel veljati s 1. aprilom. Ta zakon obvezuje vse uporabnike družbenih sredstev, da morajo biti dolžniški odnosi za blagovni promet in opravljanje storitev poravnani (plačani) v roku 15 dni od dneva prevzema blaga ali pa mora biti v tem roku upniku od kupca izdan instrument o zavarovanju plačila s katerim se zagotavlja plačilo v določenem roku.

Instrumenti o zavarovanju plačil so naslednji:

1. **Ček**, s katerim se zagotavlja plačilo v roku, ki ne more biti daljši od 30 dni od prevzema blaga.
2. **Menica**, s katero se zagotavlja plačilo v roku 90 dni.
3. **Nepreklicni dokumentarni akreditiv** (izločanje sredstev na poseben račun).
4. **Garancija banke**, za plačilo v roku 30 dni.
5. **Blagovni krediti za plačila daljša od 90 dni.**

Organizacija združenega dela, ki želi prodajati blago na daljši rok kot 90 dni (blagovni kredit) mora imeti na razpolago prosta lastna sredstva ali pa odobren kredit od banke za te namene.

Zakon o zagotavljanju plačil določa tudi to, da mora dolžnik poravnati obveznosti do upnikov, ki so nastale pred uveljavitvijo tega zakona. Prva je bila izvedena multilateralna kompenzacija januarja 1976 med uporabniki družbenih sredstev. Potem pa so dolžniki morali za obveznosti iz leta 1975, če jih niso uspeli poravnati do 31. 3. predložiti program poravnave ter izdati menice s poravnavo do konca septembra 1976. Sestavljanje programa poravnave velja tudi za poravnava obveznosti nastalih v

prvem tromesečju leta 1976. V kolikor OZD ni uspela poravnati obveznosti niti izdati avalirane menice je bila dolžna objaviti v Uradnem listu sanacijo. Zakon o ugotavljanju in delitvi dohodka določa, da se s 1. januarjem leta 1976 preide na ugotavljanje dohodka s fakturirane na plačano realizacijo. Periodični obračun za prvo tromesečje ni bil izdelan, ker ni bilo možnosti zamenjati principe plačane realizacije v prvem tromesečju. Zato bo prvič po plačani realizaciji izdelan polletni obračun.

Oba zakona imata za cilj onemogočiti kreiranje nepokrite potrošnje in s tem tudi zmanjšanje inflacije ter črpanje potenciala gospodarstva v korist potrošnje.

Navedena zakona zagotavljata mnogo večjo disciplino na finančno-komercialnem področju kot je bila do sedaj. Poraba oziroma nabava blaga ni možna, če sredstva za plačilo niso zagotovljena na eden od navedenih načinov. Sankcije so tako ostre, da si nobena OZD ne bo upala delati napake.

Enomesečno izkušnjo že imamo, lahko rečemo, da delo poteka z manjšimi težavami, kot smo jih pričakovali. Tane Jelič

Našim članom naših izdelkov ne predstavimo dovolj, tako gre do v trgovino in sprašujejo po juhi Knor ali po paradiznikovi mezgi drugih nam konkurenčnih podjetij. Temu pa je krivo nepoznavanje kvalitete naših proizvodov. Če bi bili naši delavci seznanjeni z kvaliteto izdelkov, v trgovini ne bi spraševali po tujih izdelkih.

V prodaji torej upajo na uspeh. Upajo pa tudi, da bodo tudi druge službe, na katere je vezana prodaja pri svojem delu izpolnile dobro svojo nalogo in tako omogočile prodaji uresničitev njene naloge.

Ljudska obramba

V drugi številki »Naš glas« smo se obvezali, da članom delovne skupnosti v naslednjih številkah časopisa objavimo njihove pravice in dolžnosti do ljudske obrambe.

V isti številki časopisa smo vas seznanili tudi o obveznosti služiti v civilni zaščiti.

V tej številki časopisa pa bi vam našli nekaj delovnih obveznosti, ki jih imajo člani naše delovne skupnosti.

Ob neposredni vojni nevarnosti in v vojni so delovne obveznosti zavezani ob pogojih, ki jih določa Zakon o ljudski obrambi in Zakon o vojaški obveznosti vsi državljani Jugoslavije, ki so dopolnili 16. leto starosti.

Delovna obveznost obsega izvrševanje zadev in nalog temeljnih organizacij združenega dela, drugih samoupravnih organizacij, družbenopolitičnih organizacij, drugih družbenih organizacij in državnih organov ter opravljanje zadev in nalog za oborožene sile, občasno izvrševanje določenega za obrambo države pomembnega dela.

Tudi državljani so lahko poklicani na delovno obveznost, če to ni v nasprotju z mednarodnimi pogodbami in pravili mednarodnega prava.

Delovni obveznosti niso zavezani delavci v rednem delovnem razmerju v JLA in osebe, ki so nesposobne za delo.

Ob razglasitvi vojnega stanja in ob neposredni vojni nevarnosti, morajo delovni obvezniki ostati na svojih delovnih mestih, če niso poklicani k oboroženim silam ali razporejeni na kakšno drugo delovno mesto.

Delovni obvezniki, ki so po raznih načrtih razporejeni na drugo delovno mesto, k drugemu organu ali drugi organizaciji, morajo delovno obveznost izpolniti po določenem razporedu, v svojem stalnem prebivališču ali izven njega.

Zenske, ki imajo otroke, ki še niso stari 15 let smejo biti razporejene na delo izven stalnega prebivališča, le izjemoma in ob pogoju, da jim je med delovno obveznostjo zagotovljena nega in varnost otroka.

Zarko Višnjic

Prodaja na domačem trgu

Temeljita obdelava tržišča v Jugoslaviji se odraža v veliki prodaji v mesecu maju. V prodaji upajo na izpolnitev plana, kljub raznim objektivnim in subjektivnim razlogom.

»Prodaja v mesecu maju je bila rekordna, take rezultate pa smo dosegli predvsem s temeljito obdelavo trga, kjer so se angažirali vsi delavci v prodajnem sektorju,« je začel pogovor Ivan Bizjak.

Vzroki za to so različni. Smo pred glavno turistično sezono in so potrebe zelo velike. Nimamo pa še izdelkov GRINGO, kateri bi se prav dobro prodajali. Kasnimo pa z njimi, ker nimamo embalaže.

K dobri prodaji nam je nadalje pripomogel tudi Zakon o zavarovanju plačil, ki je stopil v veljavo 1. 4. 1976. Čeprav smo zakon pričakovali s strahom, nam je prinesel pozitivne rezultate.

Sprašujete, kako?

Pred uveljavitvijo tega zakona, so kupci naročili naše blago, ga takoj prodali, mi pa smo denar dobili šele po treh ali več mesecih. S tem denarjem, pa so imeli kritje za izdelke, ki so jim ležali v skladišču. Sedaj pa kupci naročijo blago in nam plačajo v roku 15 dni z virmanom ali z menico, tako da nimamo nobenih problemov, glede sedanjih plačil.

Prodaja pa bi bila lahko še večja, če bi imeli kvalitetno reklamo, saj trg naših novih izdelkov ne bo poznal. Omenjam »GRINGO«, ki bo ostal neopazen, če ne bo za njega reklame.

Pri nas pa jo precej zanemarjamo.

Druga stvar je slabo razvita transportna služba v zunanjih skladiščih. Blago prihaja zaradi tega, do kupca z veliko zamudo, kar gotovo ne dviguje ugled naše prodaje in ne vzbuja zaupanja.

V naših skladiščih je vse premalo izdelkov po katerih povprašuje trg, zato ne moremo realizirati celotnega naročila. Prepri-

bo dobro deloval, če bodo dobro delovale tudi druge službe.

Na dobre finančne rezultate prodaje je vplivala podražitev nekaterih izdelkov, predvsem kave. Toda tudi količinska prodaja je v petih mesecih letošnjega leta zadovoljiva.

Po katerih izdelkih je največje povpraševanje?

V prodajnem sektorju — Ivan Bizjak in Nada Pagon

čani smo, vsaj po dosednji oceni da bomo letni plan dosegli, toda na razpolago bomo morali imeti tudi izdelke, ki so v planu. Če pa teh izdelkov ne bo na zalogi, mi ne moremo odgovorjati za realizacijo. Prodajni oddelek

Sprašujete po celotnem asortimanu, največ pa po proizvodnji paražičnika, po ribjih konzervah in gotovih jedilih.

Kaj pa naši delavci so dovolj seznanjeni z novimi izdelki naše OZD?

Predstavljamo vam Lojzko Čotar

S tovarišico Čotarjevo, smo se dogovorili za pogovor, vendar je trajalo precej časa preden smo se nekega popoldanskega dneva srečale, da sem lahko zadovoljila mojo radovednost o njenem delu v republiškem družbenopolitičnem zboru ter o njenem mnenju o razvoju delegatskih razmerij v naši OZD.

Kot član Družbenopolitičnega zbora je bila pri nas na obisku v TOZD Iris, kjer je bila tema razgovora prav razvoj in pomoč pri delu naših delegacij.

Kako kot delegat DPZ republiške skupščine gledate na razvoj naše OZD?

Razvoj in perspektivo Delamarisa vidim v združenju dela in sredstev odgovarjajočih dejavnosti, predvsem pa v povezovanju s kmetijstvom, oziroma programom takoimenovanega »zelenega pasu«, katerega integralni del naj bi bili tudi predelovalci rib. Pri obravnavi osnutka srednjeročnega programa Slovenije in Jugoslavije v skupščini je tudi o tem tekla razprava v katero sem se kot poznavalec tega problema tudi aktivno vključila.

Ali imate možnost, da se kot izolski delegat v družbenopolitičnem zboru, zavzimate za tako usmeritev naše OZD?

S tem pravzaprav prehajamo na vaše drugo vprašanje. Odkrito moram priznati, da čutim do vaše OZD še vedno neko čustveno pripadnost, ne samo kot občanka Izole, temveč tudi kot dolgoletna članica vašega kolektiva.

Lojzka Čotar

Ker sem v tem mandatnem obdobju član Odbora za družbeno ekonomske odnose družbenopolitičnega zbora republiške skupščine, imam seveda možnost spremljati, povezovati in usklajevati vaše interese s širšo družbeno skupnostjo, zlasti kadar imamo na dnevnem redu stvari, ki se nanašajo na vašo dejavnost.

Kako ocenjujete uveljavljanje delegatskega sistema v Delamarisu oziroma TOZD Iris?

Uveljavljanje delegatskega sistema v Delamarisu je podobno kot v drugih OZD v Sloveniji.

O tem sem se prepričala v letošnjem aprilu, ko je delovna skupina odbora DPZ republiške skupščine obiskala TOZD Iris.

Namen obiska je bila ocena delovanja temeljne in splošne delegacije, tako za družbenopolitične skupnosti, kot tudi za interesne skupnosti. Pozornosti so bile deležne pobude in ocena tistih posameznih članov, delegacije, ki so nakazovali odpravo nekaterih pomanjkljivosti in napak pri uresničevanju delegatskega sistema. Nekaj kritik je bilo na račun odnosov delegacije v OZD, kjer je bilo do nedavnega še prisotno, da so te zunanje organizacije formirane zaradi potreb družbeno političnih skupnosti ne pa neodtujljiv del samoupravnega mehanizma.

Opredelitev pristojnosti in dolžnosti na eni strani, na drugi pa tudi možnost za njihovo delo,

prav gotovo sodi v normativne akte TOZD, za kar se bo morala zavzeti osnovna organizacija sindikata, zlasti še sedaj, ko bo tekla razprava o Osnutku zakona o združenem delu. Velika možnost za zboljšanje delegatskega sistema je tudi pri delegacijah samih. V ta namen moramo večkrat analizirati svoje delo in v programih zastaviti vse napore, da se pomanjkljivosti odpravijo. Še posebno je potrebno zagotoviti povezavo delegacij z bazo, to je z zbori delavcev in krajevno skupnostjo, ker sicer obstoja nevarnost, da se delegati v njih spremenijo v odbornike.

Ne nazadnje je bil poudarjen pomen nadaljnega izobraževanja delegatov tako temeljne in splošne delegacije.

K temu lahko mnogo pripomore tudi dobro informiranje, katere nosilec je lahko vaše interno

Samoupravne interesne skupnosti

Ko smo v mesecu aprilu tega leta prejeli neto osebne dohodke, smo po zaslugi skrbno prikazanih odtegljajev lahko med drugim ugotovili tudi, koliko in po kakšni odstotni stopnji smo iz naših bruto osebnih dohodkov prispevali za nekatere samoupravne interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti. Stevilke brez obrazložitve so le hladna matematika, a tudi izraz »samoupravne interesne skupnosti« ne pove mnogo, če ne poznamo globljega pomena teh skupnosti. Prav zato bi bilo prav, ko bi vsak naš delavec vedel, da samoupravne interesne skupnosti niso neke nam tuje ustanove, temveč da so to družbene skupnosti, ki med drugim skrbijo za to, da finančna sredstva, ki jih zbiramo v dogovorjeni višini, usmerjajo za izgradnjo tistih objektov in za financiranje tistih programov dejavnosti, ki so za nas vse velikega pomena in, ki v kar največji možni meri zagotavljajo delavcem in občanom zdravstveno in socialno varnost, otroško varstvo in osnovno šolstvo, izobraževanje, kulturne in druge dobrine.

Od takrat, ko smo v naši delovni organizaciji izvolili delegacije za samoupravne interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti, je minilo že dobro leto, in prav gotovo se je marsikdo vprašal, kaj te delegacije delajo, zakaj so bile samoupravne interesne skupnosti ustanovljene in na kakšen način je omogočen naš vpliv na sprejemanje odločitev in programov dela teh skupnosti.

Namen ustanovitve samoupravnih interesnih skupnosti je ozko povezan z namenom in cilji samoupravljanja — a kadar govorimo o samoupravljanju, v bistvu govorimo o naši neodtujljivi pravici, da kot ustvarjalci sredstev soodločamo o tem, kako bomo ta sredstva ustvarjali in kako jih bomo uporabljali. Šele takrat, ko bomo to z ustavo zapisano pravico doumeli in se tudi aktivno vključili v samoupravni proces, bo samoupravljanje zaži-

velo v tisti moči, ki je predvidena z našo ustavo.

Verjetno se mnogi spominjajo, da smo na primer v zdravstvu imeli nekaj (do konca leta 1973) Komunalni zavod za socialno zavarovanje. V začetku leta 1975 so bile v skladu z novo ustavo in zakonom o zdravstvenem varstvu ustanovljene občinske, obalna in regionalna zdravstvena skupnosti. Ker smo bili zdravstveno zavarovani, ko je bil še Zavod, a smo zdravstveno zavarovani tudi danes, ko deluje samoupravna interesna skupnost za zdravstvo, se lahko kdo vpraša, kakšna je razlika. Če pomislimo, da so nekaj zadeve s področja zdravstva obravnavale takorekoč za zaprtimi vrati in da smo o poslovanju Zavoda lahko zvedeli praktično le iz letnih poročil Zavoda, potem lahko rečemo, da je razlika zelo velika in bistvena, kajti danes se o problemih zdravstva razpravlja na skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti za zdravstvo, a v teh skupščinah imamo svojega delegata, ki lahko na skupščini posreduje naše mnenje, naše stališče in naše predloge.

Enako odprto se o vseh zadevah razpravlja tudi na skupščinskih sejah drugih samoupravnih interesnih skupnosti.

Skupščinskih sej se udeležujejo delegati uporabnikov sredstev in delegati izvajalcev storitev. Zato se tudi skupščine sestojijo iz zbora uporabnikov in zbora izvajalcev. Če bi ponovno vzeli za primer samoupravno interesno skupnost za zdravstvo, potem bi lahko rekli, da o zadevah, ki so na dnevnem redu skupščine razpravljajo in odločajo delegati uporabnikov zdravstvenih storitev (torej delavci in občani) ter delegati izvajalcev zdravstvenih storitev (delavci v zdravstvu). Na ta način je omogočeno vsem, da so seznanjeni s problematiko in da lahko vplivajo na sprejemanje odločitev v zvezi s to problematiko. Gradiva za skupščinske seje pripravljajo strokovne službe skupnosti in ta gradiva pošiljajo v pred-

glasilo »Naš glas«. Gre torej za proces skupne borbe za aktivizacijo delegatskega sistema in potrebo, da dobijo temeljne delegacije odločujočo vlogo v družbenem dogajanju.

Kaj predlagate za izboljšanje položaja delegacij v naši OZD?

Izboljšanje položaja vseh delovnih ljudi in tako tudi v Delamarisu vidim v gradnji naše skupne perspektive, ki nam jo odpira Osutek zakona o združenem delu. V njegova določila so vtakna vsa pozitivna spoznanja o razvoju samoupravnih družbenih odnosov, povečanje proizvodnje in storilnosti dela, kakor tudi odgovornost vseh zaposlenih na delovnem mestu. Skratka: vsi se moramo zavedati, da bomo morali še veliko narediti za uresničevanje vsega za kar smo se zavestno odločili, če hočemo doseči boljši in bogatejši jutrišnji dan.

Hvala za razgovor tov. Čotarjeva in še veliko uspeha pri vašem delu!

hodno obravnavo delegacijam, ki bi morale svoja stališča oblikovati po predhodni obravnavi zadev z delavci, ki so delegacijo izvolili. Seveda pa moramo takoj povedati, da v praksi stvari niso tako enostavne, kajti samoupravnih interesnih skupnosti je več in gradiva za seje so včasih zelo zahtevna in zapletena, zaradi česar bi bila, zaradi boljšega razumevanja potrebna pri obravnavi gradiv pomoč strokovnjakov.

Ko bomo dvignili raven našega znanja ali ko bomo znali pravočasno pritegniti k sodelovanju potrebne strokovnjake, bomo lahko zavestno sprejemali svoja stališča in zahtevali od naših delegatov, da ta stališča zastopajo na skupščinskih sejah samoupravnih interesnih skupnosti.

Sedaj, ko smo zapisali, da je samoupravljanje v samoupravnih interesnih skupnostih omogočeno z uvedbo delegatskega sistema, si oglejmo še, katere samoupravne interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti delujejo na našem obalnem področju.

Na tem področju delujejo naslednje samoupravne interesne skupnosti ali SIS, kot jih skrajšano imenujemo:

1. Občinske (Izola, Piran, Koper) in obalna SIS za otroško varstvo,
2. Občinske in obalna SIS za izobraževanje,
3. Občinske in obalna SIS za kulturo,
4. Občinske in obalna SIS za telesno kulturo,
5. Občinske in obalna SIS za socialno skrbstvo,
6. Občinske in obalna SIS za raziskovalno dejavnost,
7. SIS za zaposlovanje ter
8. SIS za zdravstveno varstvo, ki pa poleg SIS obalnih občin povezujejo še občinske SIS v Sežani, Ilirski Bistrici in Postojni v regionalne samoupravne skupnosti za zaposlovanje in zdravstvo.

ELIJA DOLGAN,
predsednik konference
delegacij Delamarisa

Izvrševanje programa ZK

V mesecu marcu smo sprejeli program dela ZK, ki je bil zelo dobro zastavljen.

Od tedaj so pretekli že več kot trije meseci, o tem kaj je bilo izvršenega, pa nam je podal poročilo ZK Niko Varežič.

»Če gremo po posameznih točkah programa, ugotovimo, da je bil za poročanje o uresničevanju ustavnih določil zadolžen Marjan Piško, ki mi je dostavil poročilo o dosedanjem stanju, ne pa ukrepe za bodoče delo. Na pomoč nam je priskočil Osnutek zakona o združenem delu, tako da bomo o tem še mnogo govorili.

Pod drugo točko je o stabilizaciji gospodarstva naše OZD pripravil predlog Akcijskega programa za leto 1976 glavni direktor. Akcijski program je sedaj v obravnavi na samoupravnih organih, kjer bodo podane določene spremembe ali pa bo sprejet v prvotni obliki. Sanacijski program bi morali nujno izdelati, prav tako srednjeročni program. O izvajanju naloge, naj bi poročal Martin Kokalj. Sanacijski program je bil izdelan, obravnavali so ga zbori delovnih ljudi, nato pa je ugotovil sprejem še centralni delavski svet. S 1. aprilom je stopil v veljavo nov sistem plačevanja in obračuna. Poročilo o tem je pripravil Boris Grebenc in povedati moramo, da je bila ta naloga najboljšje opravljena. Izvedeni so bili vsi postopki, delavci, ki delajo na tem področju pa tako dobro obveščeni, da ni prišlo do nobenih težav.

Na področju kadrovske politike, kjer se nam pojavljajo veliki problemi pa nismo mogli vsaj za sedaj nič narediti. Marjan Mlekuž, ki je bil zadolžen za pripravo poročila o kadrovske politiki je na bolniškem staležu od meseca marca, zato poročilo nismo prejeli. Pojavljajo pa se nam težave prav v zvezi s kadri, zato smo ta problem obravnavali skupaj s predstavniki občine. Toda še vedno smo premalo naredili, saj nam kader odhaja.

Na konferenci ZK, bomo dobili oceno tega stanja, moje osebno mnenje pa je, da nam kader ne odhaja samo zaradi nizkih osebnih dohodkov, temveč tudi zaradi slabe organizacije dela v OZD in TOZD.

Oceno načrta izpopolnitve in usposabljanje kadrovske-socialne službe je podala Nuša Pavlin, vendar je to le gola ocena brez konkretnih nadaljnjih rešitev.

To so naloge, katerih izvršitve so bile določene za 10. 4. 1976, ali za konec meseca aprila.

Ostale naloge, ki so zajete v programu dela pa so dolgoročne, predvsem mislim tu na izobraževanje, priprave programov, sprejem novih članov, kadrovanje za vojaške šole, za srednjo politično šolo in za večerno politično šolo, kajti le tako bomo dobili politično dobro izobražene delavce.

Program dela samozaščite in poročilo o dosedanjem delu je pripravil Zarko Višnjič. Program je dobro zastavljen, vendar ugotavljamo, da ni ljudi za realizacijo.

In tako je na vseh področjih.

Primanjkuje nam kader za izvedbo nalog, ostali delavci, ki delajo na družbenopolitičnem področju pa so vedno bolj »natrpani« z različnimi obveznostmi in funkcijami, tako da včasih niti svoje-

ga dela ne morejo dobro opravljati.

Upam, da nam bo konferenca članov ZK, ki jo planiramo za naslednji teden le nakazala smerice za nadaljne konkretno delo.

Kam odhajajo delavci?

V letošnjem letu je bilo razrešenih 54 delavcev in delavk, od tega dva z visoko strokovno izobrazbo, 8 s srednjo, z nižjo pa ena delavka, 10 s kvalifikacijami, ostali pa polkvalificirani ali ne-kvalificirani; teh je največ.

Od zgoraj navedenih so odšli štirje na odsluženje vojaškega roka, upokojenih je bilo 10 delavcev.

V tem času je bilo sprejetih 46 članov, od tega eden z višjo, dva s srednjo strokovno izobrazbo, 10 s kvalifikacijo, ostali pa so ne-kvalificirani, razen dveh, ki imata polkvalifikacijo.

Za vsakega novospregajetega delavca, ki mora pred prihodom na delovno mesto opraviti zdravniški pregled, plača delovna organizacija okrog 120 din.

Problematika odhajanja delovne sile nam je že dolgo poznana. O tem je tekla razprava tudi na centralnem delavskem svetu,

kjer so bili sprejeti določeni sklepi v zvezi s takim stanjem.

Toda o temu še nič niso rekle družbenopolitične organizacije, čeprav imajo v svojih programih med drugim tudi spremljanje in analiziranje kadrovske problematike.

V zadnjem času je prišlo v kadrovske službe še pet prošenj za razrešitev, ki niso zajete v zgornjem poročilu. O odpovedi direktorja finančnega sektorja je razpravljal in sprejel odpoved CDS. Razlogi za odpoved so bili osebni.

Odpoved je dala tudi Ana Staver, zaposlena kot računovodkinja podjetja. V lanskem letu je dala odpoved Marija Kenda, ki bila zaposlena na delovnem mestu računovodkinje podjetja.

Odpoved delovnega razmerja je dal Peter Požrl, zaposlen na delovnem mestu pomočnika direktorja prodajnega sektorja, ana-

litik v ekonomsko organizacijskem sektorju Marija Štaver in tehnolog za logistiko, zaposlen od 1970. leta.

Kakšni so razlogi za odhod teh ljudi, ko so preživeli v organizaciji 5, 10 ali celo več let?

Zakaj zapuščaš Delamaris?

Odgovarja Rudi PAVLIČ, tehnolog za logistiko, zaposlen od 1970. leta.

Pri svojem delu potrebujem podporo in zaupanje TOZD-ov. Te podpore nisem imel. Prosil sem vodstvo OZD-a za pojasnila, a tudi to mi niso dali.

Mislím, da brez zaupanja TOZD ne morem opravljati svojega dela. Prav tako mi je to znak, da moje delo ni cenjeno in potrebno v tej delovni organizaciji; zato jo zapuščam.

Marija TRIPAR, je o svojem odhodu iz OZD po 13 letih dejala le, da si je želela drugam, da bi spoznala tudi delo v negospodarstvu. Imela je končano srednjo ekonomsko šolo in je delala na delovnem mestu referent za cene v prodajnem sektorju.

Vseh nisem spraševala zakaj odhajajo, v pogovoru (ki ni bil za Naš glas) pa se je dalo izvedeti, da jim ni edini razlog OD temveč želja po spremembi, po delu v drugi organizaciji. Nekateri pa odhajajo tudi zaradi slabe organizacije dela v OZD. Pa prav sedaj toliko?

Priporočamo vam

Knjiga »Domovina si še kakor zdravje.«

Petra Likarja, v kateri obravnava problem onesnaženja okolja, ki ponekod prerašča že v pravo katastrofo.

Tisti, ki so knjigo že prebrali jo imenujejo kar »kriminalka o našem okolju«, saj je v njej zajeto pričevanje ljudi in podatki naših in tujih raziskovalcev ter prizadevanja, da se onesnaženje odpravi, da postane naše okolje, to kar mora biti.

Knjigo lahko naročite pri Založbi BOREC, Knjigotrški oddelek, 61000 Ljubljana, Miklošičeva 28/I.

Cena 250 din, naročnino poravnate v treh, dveh ali v enem obroku.

KNJIGA ZA MLADE BRALCE MI SMO TITOV — TITO JE NAS

To je knjiga, ki govori o Titu, o naši revoluciji, o povojni graditvi naše socialistične domovine.

Slavko Drlje je na koncu uvoda k slovenski izdaji zapisal naslednje: »Ko boš prebral to knjigo boš bržčas ponosen, da živiš v Jugoslaviji, v deželi, ki je prva na svetu izvedla v praksi znano Marxovo misel — TOVARNE DELAVCEM, deželi, ki je bila vedno ponosna na svoje dosežke, ki pa jih je bila vedno pripravljena z vsemi močmi braniti.

Cena knjige je 120 din.

Naročite lahko na: DOPISNA DELAVSKA UNIVERZA, Parmova 39 — 61000 Ljubljana.

Borci v Italiji

Občinski odbor ZB iz Izole je organiziral enodneveni izlet v Italijo. Udeležili so se ga člani ZB ter predstavniki družbeno političnih organizacij v Izoli.

Udeležilo se ga je tudi precej članov naše OZD, ki so člani ZB.

Obiskali so Palmanovo, Gonars, Manzano in Doberdob, polagali vence ter počasili spomin na umrle in padle z enominutnim molkom.

V Gonarsu, zloglasnem taborišču, so ostali samo še spome-

niki in imena mrtvih. Prostor, kjer je bilo taborišče ni več. Ni več sledov nekdanjih grozot. Po krajih kjer so se ustavili so sprejeli naše borce predstavniki mest in izrazili svojo dobrodošlico in vabilo za nadaljnje sodelovanje.

Predsednik ZB Izole, Adrijan Čuk, je v imenu vseh izrazil zahvalo in željo, da se res ponovno srečamo in vzpostavimo tesnejše stike, med mestom Izolo in mesti onstran meje, ki so znani spomeniki nekdanje borbe in trpljenja za svobodo.

Prispevajmo za ceste

»Prispevajmo za boljše ceste, za večjo varnost na naših cestah, za hitrejši razvoj vsakega kraja, za skladnejši razvoj SR Slovenije in njeno boljše povezanost v širše prometne tokove,« je geslo za vpis posojila.

Akciji za vpis posojila so se odzvali po vsej Jugoslaviji, tako beremo o uspešnosti akcij v drugih republikah, pa tudi po občinah v Sloveniji je akcija že prinesla prve sadove. Občani se zavedajo, da brez dobrih cestnih omrežij, ni mogoče vključevanje v razvojne plane drugih držav.

Sredstva se zbirajo kot posojilo in za njih se izdajajo obveznice. Z zbranimi sredstvi naj bi se:

- moderniziralo 728 km makadamskih cest,
- ojačalo 601 km moderniziranih cest,
- rekonstruiralo 216 km cest,
- na novo zgradilo 117 km cest, od tega 36 km avto cest,
- zgrajenih 22 cestnih mostov in zgrajenih več podpornih zidov, obcestnih počivališč, zavarovanj železniških prehodov in odpravljeno več črnih točk.

TOREJ TUDI DELAVCI NAŠE OZD NE BOMO POMISLJALI, KO BOMO VPISOVALI POSOJILA.

Garant za posojilo je Socialistična republika Slovenija, ki je prevzela obveznost, da bo imetnikom obveznic posojila za ceste izplačala vse obveznosti iz do-

spelih obveznic, če le-teh obveznosti ne bi plačala Republiška skupnost za ceste SR Slovenije.

Vplačevanje posojila lahko delovni ljudje in občani vplačajo naenkrat ali v največ 24 mesečnih obrokih, ki pa ne smejo biti manjši od 100 din.

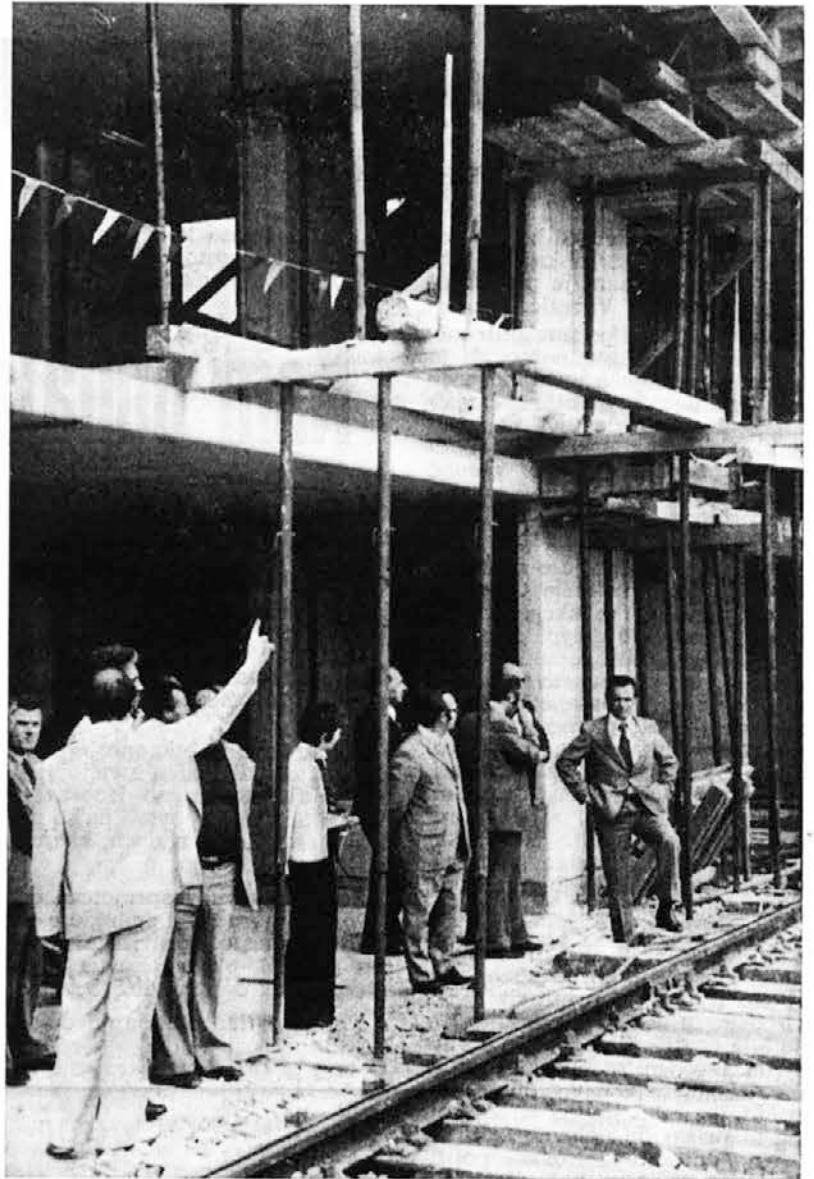
Obrestna mera posojila. Obveznice se obrestujejo po 10-odstotni obrestni meri. Obresti se obračunajo in plačajo za nazaj, obenem z glavnico.

Za vplačane zneske posojila od 1. 5. 1976 tečejo obresti od 1. 1. 1977 dalje (I. serija obveznic). Za vplačane zneske posojila od 1. 1. 1977 do 30. 6. 1977 tečejo obresti od 1. 7. 1977 dalje (II. serija obveznic). Za vplačane zneske posojila od 1. 7. 1977 do 31. 12. 1977 tečejo obresti od 1. 1. 1978 dalje (III. serija obveznic). Za vplačane zneske posojila od 1. 1. 1978 do 30. 6. 1978 tečejo obresti od 1. 7. 1978 dalje (IV. serija obveznic). Za vplačane zneske posojila od 1. 7. 1978 do 31. 12. 1978 tečejo obresti od 1. 1. 1979 dalje (V. serija obveznic).

Rok in način odplačila glavnice in obresti.

Posojilo bo odplačano v petih letnih anuitetah (glavnica in obresti), ki dospevajo v izplačilo 1. julija vsakega leta. Prva anuiteta dospe v izplačilo 1. julija 1979.

NE OBOTAVLJAJMO SE, TEMVEČ VPISIMO POSOJILU IN PRISPEVAJMO ZA CESTE!

Po zaključku tiskovne konference o novi splošni bolnici in o stanju v zdravstvu, so si prisotni ogledali delo na gradbišču

Nova bolnica

Z dokončno odločitvijo, da se nova Splošna bolnica začne graditi z lastnimi močmi gospodarstva in prebivalstva na tem območju. Prizadevanja za novo bolnico so tekla od leta 1970, ko je Obalni svet sprejel sklep, s katerim je pozval Skupščine treh obalnih občin, da prevzamejo petletno obvezo financiranja izgradnje nove bolnišnice.

Začetna akcija je uspela, leta 1971 je bil ustanovljen Sklad za gradnjo Splošne bolnišnice, leta 1973 pa je bila ustanovljena strokovna služba Sklada.

Sredstva za gradnjo so se formirala v obliki družbenega dogovora z delovnimi organizacijami. Prizadevanja so rodila sadove, 28. 11. 1974 je bil položen temeljni kamen in začele so se priprave z gradnjo 1,5 km dolge dostopne ceste do lokacije bolnišnice. Bolnišnica se bo do končne kapacitete (630 postelj in poliklinika) gradila v več fazah, tudi zaradi postopnega priliva dohodkov sklada.

Prva, ki je sedaj v gradnji, vsebuje 16.000 m² bruto gradbene površine, delo naj bi bilo končano do leta 1978.

V te prostore je po programu najprej treba preseliti kirurški oddelek, ki dela v izredno težkih pogojih.

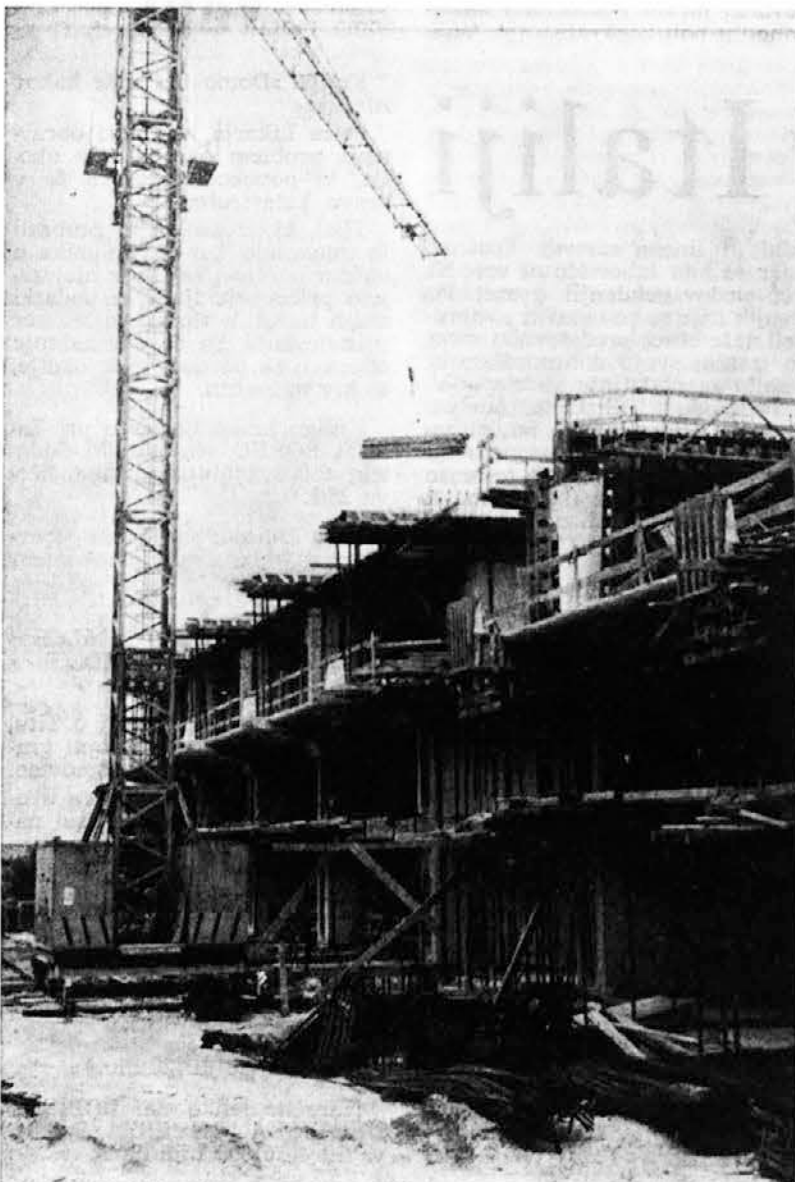
Pereč je tudi problem poliklinike, saj morajo pacienti od Ankarana do Pirana na razne preglede, kar prav gotovo ne vpliva prijetno na počutje človeka.

Do leta 1985 naj bi imeli tako urejeno bolnico, da bi zajemala poleg kirurgije, poliklinike, diagnostične in terapevtske servise, tudi ginekološki porodniški, pediatrični, ORL, okulistični in infekcijski oddelek.

Torej na kratko, vse kar bomo potrebovali bo na enem kraju, ne bo več nepotrebnih besed o tem, kako neurejeno je zdravstvo na obali, kako moraš od Ankarana do Pirana na zdravstvene preglede, vmes pa pridamo še opazko na avtobusne zveze med omenjenimi kraji.

Dinamika gradnje je odvisna od razpoložljivih sredstev, ker sklad lahko sklepa pogodbe za izvajanje del, le po zagotovitvi gotovinskega kritja, ki je edini način zagotovitve plačil.

Torej je sedaj odvisno od podpisnikov družbenega dogovora, kako bodo izpolnjevali svoje obveze, na drugi strani pa je odvajanje sredstev za izgradnjo bolnišnice odvisno od dobrega poslovanja organizacij, ki so podpisnice pa se nahajajo v težkih razmerah.

Zakon o združenem delu

ODLOČANJE DELAVCEV

V tem sestavku bomo skušali opisati nekaj oblik odločanja, ki jih določa osnutek Zakona o združenem delu. O tem bodo morali jasno in nedvorno opredeliti splošni akti delovne organizacije, ki bodo določila Zakona konkretizirali in s tem omogočili slehernemu delavcu uveljaviti svoje družbenoekonomske in samoupravne pravice.

Delavci uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice z odločanjem, in sicer:

- na zborih delavcev,
- z referendumom in drugimi oblikami osebnega izjavljanja,
- preko delegatov v delavskem svetu.

ZBOR DELAVCEV

Osnutek zakona z razliko od veljavnih predpisov, ne določa v katerih zadevah morajo delavci odločati na zboru. To prepušča določilom statuta ali samoupravnim sporazumom oziroma določilom drugih zakonov.

Tudi to in druga določila o zborih delavcev so posledica dobrih in slabih izkušenj samoupravne prakse. Zlasti po uveljavitvi nove Ustave smo na zbere prenesli veliko večino odločitev, deloma zaradi že omenjenega razlikovanja neposrednega in posrednega samoupravljanja deloma zaradi zakonsko določenih obveznosti.

Zbor delavcev mora postati čista oblika odločanja, pomeni, da ga je treba ustrezno pripraviti, da morajo delavci poznati temo odločanja, in mora biti tako tudi organiziran in voden.

Da bi bilo učinkovitejše in racionalnejše odločanje v TOZD, ki je organizirana tako, da delajo delavci o posameznih delih delovnega procesa ob različnem času ali na raznih krajih, ki so zunaj sedeža delovne organizacije, je v osnutku predvideno, da se delavci izrekajo o določenih samoupravnih pravicah in dolžnostih na zborih delavcev na način, kot ga predvidi statut. Kajdar se delavci tako izrekajo, se šteje, da je sklep sprejet, če se o njem izreče večina delavcev v vseh TOZD ne glede na čas zborov delavcev v različnih delih delovnega procesa.

Osnutek zakona ima namen, da se zbor delavcev organizacijsko razvije, pomeni, da vlogo zborov z določili nikakor se ne zmanjšuje, narobe, kot eno najbolj demokratičnih oblik odločanja, se ga bo še bolj utrdilo in razvilo.

REFERENDUM IN OSEBNO IZJAVLJANJE

V Osnutku zakona je poudarjeno tudi načelo, da imajo delavci pravico in dolžnost sodelovati v vseh oblikah osebnega izjavljanja. OSEBNO IZJAVLJANJE, ki se uresničuje v glavnem z referendumom in na zborih delavcev, je bistvenega pomena v sistemu samoupravnega odločanja delavcev v združenem delu. Referendum je v osnutku zakona dobil, kot oblika osebnega izjavljanja poseben poudarek. Z referendumom bodo delavci odločali o štiri-

rih skupinah vprašanja, in sicer:

- o samoupravnih sporazumih,
- o združevanju in statutih,
- o planih,
- o združevanju dela in sredstev,
- o delitvi dohodka in OD.

Poleg teh vprašanj lahko delavci v skladu z zakonom določijo v statutu tudi druga vprašanja, o katerih bodo odločali z referendumom.

DELAVSKI SVET

Delavci v temeljnih, delovnih in sestavljenih organizacijah (npr. HP), so dolžni ustanoviti DS oziroma delavskemu svetu po položaju in funkciji ustrezen organ upravljanja. DS TOZD sestavljajo delegati delavcev iz vseh delov delovnega procesa v tej organizaciji. To načelo velja tudi za DS delovne in sestavljene organizacije. Osnutek zakona o združenem delu poudarja, da v nobeden DS ne more biti izvoljen individualni poslovodni organ (direktor), kot tudi ne drugi vodilni delavci, ki so odgovorni neposredno DS. Kandidate določijo in kandidacijski postopek izvede sindikalna organizacija. Delegati v DS so voljeni s **tajnim glasovanjem**.

Delegati v DS temeljne, delovne in sestavljene organizacije ne morejo biti izvoljeni za več kot dve leti, poleg tega pa osnutek zakona izrecno poudarja, da v ta organ upravljanja nihče ne more biti izvoljen dvakrat zaporedoma. Zanimivo je tudi določilo, po katerem tudi glasovi več delegatov temeljne organizacije v DS delovne oziroma sestavljene organizacije veljajo kot en glas.

Osnutek določa, katere so pristojnosti delavskega sveta. Delavski svet oblikuje predlog statuta in sprejema samoupravne splošne akte, ki urejajo odnose o organizaciji, oblikuje smernice za plan in temelje planov ter dogovore o planih samoupravnih organizacij in skupnosti ter družbenopolitičnih skupnosti. DS oblikuje poslovno politiko, sprejema plan, določa ukrepe, za izvajanje poslovne politike in plana, oblikuje zaključni račun in periodični obračun. DS voli, imenuje in razrešuje izvršilni in poslovodni organ jima daje smernice in navodila za delo ter nadzoruje njuno delo. Oblikuje tudi ukrepe glede splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

DS sprejema sklepe z večino glasov vseh delegatov, če za odločanje o določenem vprašanju s statutom ali zakonom ni predvidena drugačna večina. Sklepe praviloma sprejema z javnim glasovanjem, statut temeljne organizacije lahko določi, kdaj je glasovanje tajno.

Pripravila: Zvezda Rudl

ANALIZA

Pred sprejemom zakona o združenem delu.

Koordinacijski odbor, ki je bil imenovan za spremljanje akcije ob razpravi o Osnutku zakona o združenem delu je pripravil analizo stanja v OZD Delamaris, po naslednjih poglavjih:

- Analiza konstituiranja TOZD,
- družbeno ekonomski odnosi,
- samoupravni odnosi.

Analiza konstituiranja TOZD
Ugotovitve so bile naslednje: Imamo 5 TOZD in 2 samoupravne skupnosti. 4 TOZD smo ustanovili leta 1973 na podlagi Analize o družbeno ekonomski upravičenosti ter na podlagi razvojnega programa.

Pozneje je nastal še TOZD Avtotransport.

Ob ustanovitvi so bila sredstva razdeljena tako, da tudi danes ni pripomb na izvedeno razdelitev. Ostaja edino nedorečeno to, ka ugotavlja Analiza o upravičenosti ustanovitve TOZD in sicer pravica Arga do dela dohodka temeljnih organizacij in pravic Arga do linije za proizvodnjo fiziola. Ta pravica Arga do dohodka drugih TOZD izhaja, kot pravi na zborih delovnih ljudi potrjena »analiza« iz minulega prispevka Arga drugim delom podjetja. Se vedno so nasprotna mnenja glede ustanovitve TOZD Avtotransport in sedaj pri pripravi ustanovitve TOZD Vzdrževanje.

Urejeno še ni vprašanje zborov delovnih ljudi, posebno še za Samoupravno skupnost Strokovne službe.

Družbeno ekonomski odnosi
Dogovorili smo se za prelivanje sredstev med TOZD že v letu 1973. To novem pa bo moralo biti tako dogovarjanje o prelivanju dohodka bolj konkretno določeno in sicer tako, da se bodo morale prizadete TOZD pravilno dogovarjati o načinu prelivanja, pod kakšnimi pogoji, roku vračanja skupaj z delom dohodka, ki ga bodo taka prelivana sredstva ustvarila.

Evidence o delitvi dela dohodka še niso bile točno opredeljene.

Sistem delitve OD ni dosleden kot sestavni del dohodka.

Organizirati bo potrebno interno banko.

Po našem sedanjem sistemu je pokrivanje izgub urejeno na podlagi neomejene solidarne odgovornosti. Pogoji pa je, da taka TOZD, ki ji je pokrita izguba, predloži sanacijski program CDS iz katerega bo razvidno, kdaj se bo taka TOZD sanirala in kako in kdaj bo sredstva vrnila. Istočasno je tudi določeno, da se mora odločiti za čas sanacije, kakšne OD bodo imeli delavci take TOZD.

Samoupravni odnosi

Kakšna je vsebina in kakšni so načini odločanja ter kako je urejeno samoupravljanje je zajeto v tej analizi, poleg pa še vprašanje odločanja na zborih delovnih ljudi, ker so nekateri zbori številčno zelo veliki in tako ne prihaja do pravega odločanja.

Nadalje še ni točno opredeljena odgovornost delegatov DS v razmerju do zborov delovnih ljudi in razmejitev pristojnosti poslovodnega in kolegijskega poslovodnega organa.

Končna ugotovitev je torej bila, da nimamo še izdelanih vseh samoupravnih aktov, nekatere pa bomo morali dopolniti in spreminiti v skladu z Osnutkom zakona o združenem delu.

Naša sindikalna konferenca pa se zavzema, da bi bili v razpravo vključeni res vsi delavci in da bi bile razlage podane na način razumljiv za vse delavce.

Sedem je enako štiri?

Leos smo dobili v tovarno dva nova viličarja. Morda vas zanima, kakšen je bil postopek nabave.

O viličarju prične razmišljati odgovorni tehnolog. Posluhuje se vsega, kar ima v glavi, v strokovnih knjigah, časopisih, propek-tih... Pretehtane ugotovitve uredi v predlog o vrsti in o lastnostih, ki jih viličar mora imeti. Predlog izroči DS TOZD. Ko ga ta prejme, preda sklep in potrebno dokumentacijo službi za investicije.

V službi za investicije se ta sklep pretvori v...? Nihče tega ne ve! Le, ko pripeljejo viličar v tovarno, ugotovimo, da ima od zahtevanih lastnosti samo ime in morda še štiri kolesa.

Verjetno boste pomislili na možnost reklamacije. Ne, ne, to ne, pride v obzir. Ko se podpiše pogodba o nabavi, nobenega ne sme zanimati, če so bile upošte-vane predpisane lastnosti viličarja. To ni bistveno pri 200.000 din investicij.

Kaj pa je bistveno? Verjetno to, da je bil sklep »izvršen« pa čeprav z enoletno zamudo.

Ko je viličar v tovarni, ga prevzamejo viličaristi, z njim se uba-

dajo mehaniki, ... Vsi po vrsti se mučijo, da bi viličar nemoteno obratoval. A manjka jim prava kvalifikacija — kvalifikacija čarodeja.

Kakšnega viličarja pa je predvidel tak viličar, ki bi mehanika zelo nerad obiskoval?

Tehnolog je v svoji preveliki vnemi pridvidel tak viličar, ki bi mehanika zelo nerad obiskoval. Hotel je, da bi ob njem skladišni delavci lahko delali brez plinskih mask. Želel je, da bi viličarist odhajal domov odpočit. Misil je tudi na to, da mora biti delo vedno hitro in v redu opravljeno. Prav tako ni pozabil izračunati, da bi prihranil še nekaj denarja.

A kaj, ko je tehnolog velik utopist, ker misli, da bodo upoštevali njegovo delo. Za nabavo viličarja so vse študije odveč. Vsi vse vedo o viličarju.

Nekateri kratkovidni nasprotujejo nabavi predvidenega viličarja CLARK zaradi visoke cene. A enostaven račun pokaže, da bi razliko v ceni med CLARK-ovim in INDO-ovim viličarjem prislužili v sto dneh.

Povrhu vsega smo v tem izračunu celo zanemarili popravila INDO-ovih viličarjev. Ze novi (Nadaljevanje na 9. strani)

Preobrazba srednjega šolstva

V bistvu gre za eno največjih prelomnic v sistemu izobraževanja po vojni. Dosedanji šolski sistem ni bil elastičen tako npr. ni dopuščal prehajanja iz poklicev v tehnično ali kako drugo šolo. Dijaki, ki so končali poklicno šolo, so v kolikor so želeli nadaljevati na tehnični šoli, morali v I. razred tehnične šole. Prav tako ni bilo možno prehajanje iz gimnazije na tehnično šolo in obratno. Programi teh šol so si bili silno različni in tega niso dopuščali. Predvsem pa je preobrazbo našega šolstva narekoval gospodarski razvoj, za katerim naše šole že dlje časa capljajo.

Te reforme seveda zaradi zahtevnosti njenih ciljev ne bo možno uresničiti čez noč. Vzroki so pomanjkanje učnih delavnic in drugih šolskih prostorov, pomanjkanje kadrov, materialnih sredstev itd.

Usmerjeno izobraževanje pojmuje celovito kot oblikovanje človeka za določeno delo v združenem delu v samoupravni socialistični družbi in njegovem življenju. Programi in organizacije v bodočem izobraževanju bo tako, da bo omogočala nenehnost izobraževanja (zaradi razvoja tehnologije in znanosti) za delo, iz dela in ob delu.

Hkrati z reformo izobraževanja mladine se pripravljata tudi model za izobraževanje odraslih ob delu. Ta naj bi bil zelo elastičen in kar najbolj prilagojen zahtevam gospodarstva.

Ne nameravam posebej naštevati pomanjkljivosti sedanjega šolskega sistema, ker jih več ali manj vsi dobro poznamo. Podala bi le okvirni oris in primerjavo med sedanjim in bodočim načrtom šolskega sistema.

tež padla na kasnejši čas in sicer v 10. leto šolanja. To torej pomeni, da se bo skupno (kasneje obvezno) šolanje podaljšalo za dve leti. Tako bo zagotovljena višja raven vzgoje in izobrazbe vsem učencem. Organizacija, oblike in vsebina usmerjanja izobraževanja bo znanovana tako, da se bo lahko učenec po tem, ko bo končal izobraževanje po določenih programih (v katerih bo zajeta vsebina določenega poklica), neposredno vključil v delo in nato z prožno organiziranim sistemom izobraževanja nadaljeval ob delu (ali pri delovni organizaciji v okviru izobraževalnega centra ali pa kakih drugi delovni organizaciji za izobraževanje odraslih — delavski univerzi).

Prva faza usmerjenega izobraževanja vsebuje skupno programsko osnovo — splošno kulturno, naravoslovno matematično in proizvodno tehnično, začetne programske usmeritve (po sposobnostih in nagnjenih) in izbirne programe. Prva faza ima 4 semestre. Je množična in obvezna za vse, ki se začno usmerjeno izobraževati, se bo pa še obvezna za vso mladino določene starosti, kot je sedaj osemletka. V prihodnosti naj bi postala splošno obvezna za vso generacijo. Zagotoviti bo treba, da jo bo v dveh letih končala vsa mladina, ki jo bo obiskovala.

Druga faza vsebuje dokončne programske usmeritve, ki oblikujejo človeka za določeni poklic. Te bo dajala poklicna izobrazba v obsegu sedanjega srednjega, višjega in visokega šolstva. Trajanje te faze je odvisno od poklicne odločitve.

— proizvodno tehnično področje: strokovna teorija in praktični pouk,

— naravoslovno matematično področje: matematika, fizika, kemija, biologija,

— telesnovzgojno in obrambno področje: telesna vzgoja, obramba in zaščita.

Proizvodno tehnično področje je novost. To področje vključuje znanstvene osnove tehnike, tehnologije in socialistične samoupravne ekonomike ter pridobivanje temeljne sposobnosti in spretnosti sodobnega proizvodnega dela.

Proizvodno delo združuje učnje in delo ter s tem prispeva svoj delež k človekovemu vsestranskemu razvoju.

Vsak učenec si mora že v času I. faze izbrati le eno usmeritev v skladu s svojimi interesi in sposobnostmi.

V drugi fazi imamo končne usmeritve, ki jih je več, odvisne s od nomenklature in profilov poklicev (gradbena, pedagoška, tekstilna, zdravstvena itd. te pa imajo več smeri oziroma programov za oblikovanje poklicev —

zidar, tesar, gradbeni tehnik, gradbeni inženir, učitelj...).

Končne programske smeri imajo tri skupine:

- skupne programe,
- skupne specialne programe,
- specialne programe.

Poleg tega imamo še fakultativne, neobvezne programe, ki se izvajajo zunaj obveznega števila tedenskih ur.

Napredovanje ni vezano na razred, ampak na programe, kar zmanjšuje in postopno odpravlja osip.

Pri vsem tem pa seveda ostajajo določena vprašanja odprta: razrešiti bo treba položaj učencev poklicnih šol. Učenci prvih razredov usmerjenega izobraževanja bodo imeli celoletno organizacijo pouka in verjetno v prvem razredu ne bodo mogli sklepali učnih pogodb (vajeniških pogodb).

V kolikor bodo uresničeni določeni pogoji, bi lahko z usmerjenim izobraževanjem začeli s šolskim letom 1977/78. Ta reforma je seveda že v javni razpravi

Stanka Zupan, dipl. sociolog

Samoupravni organi

CENTRALNI DELAVSKI SVET

Na svoji 5. redni seji, ki je bila 21. maja je centralni delavski svet med ostalim razpravljati tudi o **elaboratu o sanaciji HP »Delamaris« Izola**. O njem so razpravljali in ga potrdili zbori delovnih ljudi v TOZD in samoupravnih skupnostih. Po obširni obrazložitvi so se delegati centralnega delavskega sveta odločili, da bodo z laboratom o sanaciji nadalje naložbe predvidene v osnovna sredstva ribolova in prodaje rib, hladilnice za ribo, mehanizacijo ribjih konzerv, rekonstrukcijo TOZD »Argo« in ostale manjše naložbe. Skupna naložba bo znašala 154.302.000 din. OZD »Delamaris« bo prevzel kreditne obveznosti na osnovi solidarne odgovornosti vseh TOZD »Delamaris«.

Centralni delavski svet je ugotovil, da je bil na zborih delovnih ljudi TOZD in Samoupravnih skupnostih sprejet plan za leto 1976.

Zivahna razprava je bila pri ugotovitvi sprejema predloga ukrepov in uskladitve osebnih dohodkov. Predlog je bil z večino glasov potrjen na zborih delovnih ljudi, razen v TOZD »Riba«, kjer ni bila dosežena potrebna večina delavcev samo pri 7. točki predlaganih ukrepov glede razdelitve 2% mase med nosilce nalog. Delegati CDS so v zvezi s tem bili enotnega mnenja, da se priporoča TOZD »Riba«, da ponovno razpravlja o 7. točki predlaganih ukrepov zaradi načelne in enotne politike pri uskladitvi OD celotne OZD, kot je bilo predlagano v predlogu ukrepov in uskladitve osebnih dohodkov.

Zbori delovnih ljudi so se soglasno odzvali akciji za pomoč prizadetim prebivalcem na po-

tresnem območju v gornjem posočju s tem, da se enodnevnih zaslužek nameni za njihove potrebe. Delavci so se tej akciji odzvali na dan proste sobote 22. maja 1976.

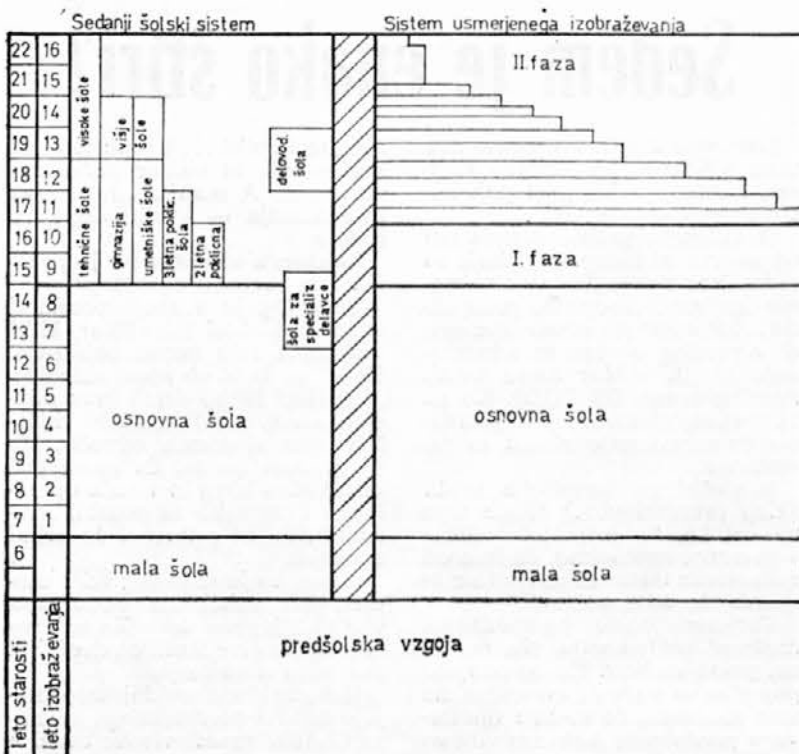
Po rednem in krajšem postopku so bile dane v **razpravo spremembe Statuta HP »Delamaris«, Izola**, ki se tičejo konstituiranja novega organa upravljanja t.j. odbora za varstvo pri delu, kate-rega pristojnosti so določene v Samoupravnem sporazumu o varstvu pri delu, ki je bil sprejet v januarju tega leta.

V skladu s **Samoupravnim sporazumom o organizaciji in delu izobraževalnega centra pri HP**, se v svet za izobraževanje pri HP združenem podjetju imenuje Pavlin Nušo in Milivojevič ing. Dušana.

6. SEJA CENTRALNEGA DELAVSKEGA SVETA

Akcijski program za leto 1976, ki je sestavni del elaborata o sanaciji OZD »Delamaris« je bil predmet razprave 6. seje centralnega delavskega sveta. O njem je predhodno razpravljali tudi odbor za gospodarjenje in organizacijo s pripombo, da so direktorji TOZD in pomočnik glavnega direktorja dolžni, da vse naloge citirane v akcijskem programu prenesejo na čim širši krog delavcev v TOZD in samoupravnih skupnostih. Akcijski program objavljamo v celoti v tej številki. Centralni delavski svet je akcijski program za leto 1976 potrdil.

Za direktorja splošnega sektorja je centralni delavski svet na predlog razpisne komisije imenoval Nika Varežiča, sedaj komercialista za investicije v tehnično razvojnem sektorju.

Kot je razvidno iz sheme, smo se doslej po končani osemletki odločali za poklic (izjeme so bili poklici ozkih profilov po 6 uspešno dokončanih razredih osnovne šole in končani osemletni šolski obveznosti). Poslej bo ta odloči-

Vzgojno izobraževalno področje skupne programske osnove vsebuje naslednje predmete: — jezikovna in umetniška vzgoja; samoupravljanje, temelji marksizma, zgodovina in geografija,

Problem alkoholizma

Alkoholizem je bil dolgo časa smatran za **moralni problem** in ne **kompleksno medicinsko-socialni** pojav ter ga niso priznavali za bolezen in so se z alkoholiki le redko kdaj bolj poglobljeno ukvarjali. Šele po drugi svetovni vojni, pri nas pa pred nedavnim so se strokovnjaki zedinili o dejstvu, da je alkoholizem **dolgotrajna kronična bolezen**, ki zdravstveno in družbeno razjeda posameznika in družino vključujoč tudi najbližje okolje.

Po definiciji, ki jo je dala skupina izvedencev Svetovne zdravstvene organizacije je alkoholik tisti, ki trajno in čezmerno uživa alkoholne pijače in pri kateri je odvisnost od alkohola tolikšna, da ga privede do duševnih motenj ali okvar njegovega lastnega psihičnega in fizičnega zdravja, do težav v odnosih z drugimi in do škode v socialnem in ekonomskem pogledu.

Med alkoholike se šteje tudi že tisti, ki kažejo začetna znamenja motenj, v tem smislu.

Znano je, da v zadnjem času poraba alkohola dosegla zelo visoko stopnjo in znaša pri nas poraba čistega alkohola na prebivalca okrog 15 litrov letno ter da smo s to porabo med prvimi državami na svetu, takoj za Francijo. Zelo težko je govoriti o razširjenosti alkoholizma oziroma o številu alkoholikov vsled pomanjkljivosti podatkov zdravstvene, socialne ter drugih služb, vendar se predvideva, da je bilo v Sloveniji leta 1973 najmanj 80.000 alkoholikov in ker ima alkoholik tudi družino, trpi poleg njega vsaj še žena in dva otroka, tako da se poveča število ogroženih na ca 300.000.

S problemom alkoholizma se je pričel prvi ukvarjati Odbor rdečega križa Slovenije (1954), ki je takrat imenoval komisijo za boj proti alkoholizmu. Kasneje so se akcije in aktivnosti vrstile ena za drugo preko republiškega koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu v katerem so bile zastopane številne družbeno-politične organizacije ter strokovne institucije. Ob počasnem dozorevanju in spoznavanju problematike alkoholizma je začela pridirati ideja o vsestranskem zdravljenju alkoholikov, ki jo danes imenujemo kompleksno socialna-psihiatrična obravnava, poleg tega je bilo uvedeno zdravljenje in rehabilitacija alkoholikov v klubu zdravljenih alkoholikov, ki so bili ustanovljeni 1969. leta. Razširjenost in pomembnost problematike je narekovala ustanovitev posebnega oddelka za zdravljenje alkoholikov, ki je bil poimenovan v »Center za zdravljenje in preprečevanje alkoholizma Skofljica«.

Alkoholizem prinaša veliko težav in trpljenja, posledice alkoholizma povzročajo probleme in težave v številnih dejavnostih, v družini in okolju, kajti zelo pogosto je alkoholik v svojem značaju spremenjen, družbeno izgubljen, zdravstveno uničen, zavržen, skratka zdravstveni in družbeni invalid. Alkoholik ponavadi ni zmožen ugotoviti ali je pri njem že nastopil alkoholizem, njegova okolica pa to opaža zelo dobro. Odgovornost družbe, da pravočasno oceni stanje in da takemu

bolniku pomaga je zelo velika, kajti alkoholik sam sebi ne more pomagati in odgovornost za zdravje ni samo stvar posameznika ampak vse skupnosti, zaradi tega ga je potrebno čim prej usmeriti na zdravljenje na zato posebej ustanovljene alkoholološke oddelke, seveda ob predhodni obravnavi družine in alkoholika.

Po uspešnem zdravljenju pa ga je potrebno vključiti v klub zdravljenih alkoholikov obvezno z družinskimi člani, kjer se nadaljuje resocializacija in druge oblike terapevtskega obravnavanja.

Zaradi nenehnega naraščanja alkoholikov pri nas in v svetu ter stopnjevanja nevarnosti, ki jo alkoholizem prinaša posamezniku, družini in družbi narekuje potrebo, da se sodobno šolanje zdravstvenih, socialnih in pedagoških delavcev izpopolni tudi na področju socialne psihiatrije. Navedeni profili pa tudi drugi sprečujejo pri svojem vsakdanjem delu bolnika alkoholika, zato morajo poznati osnove alkoholologije kajti alkoholizem je še zlasti pomemben pri delu socialne službe ker tu srečujemo alkoholika, njihove porušene družine, veliko število zdravstvenih in socialnih težav, ki so v ozki ali širši zvezi z alkoholizmom. Nedvomno je, da uživanje alkoholnih pijač, zlasti pa alkoholizem povzroča vrsto škodljivih posledic za zdravje, na delovnem mestu se kažejo le-te v neopravičenih izostankih z dela, nezadovoljstvu v delovni skupini, upadanju proizvodnje glede na kakovost, upadanje delovnih sposobnosti itd.

Zaradi škodljivih učinkov na zdravje je alkohol vzrok za vrsto neugodnih ekonomskih in socialnih posledic, tako za posameznika kot za njegovo družino. Če hočemo reševati ta pereč družbeni problem moramo imeti do njega pravi pristop, moramo poznati problem, ga odkrivati ter ustrezno reagirati. Nujno potrebno je tesno sodelovati z zdravstveno službo predvsem s patronažno službo, krajevnimi skupnostmi ter drugimi ustanovami in institucijami, ki imajo možnost kakor koli priti v stik ali dobiti informacije o alkoholikih.

Socialni delavec ima zelo pomembno vlogo pri osvoboditvi družin alkoholika ter tudi njega samega, da ga pripravi na zdravljenje, kajti pričakovati je, da bo le-to uspešno takrat ko bo sam vsaj nekoliko, pripravljen na sodelovanje. Ko se alkoholik napoti na zdravljenje na alkoholološki oddelki ali na dispanzer, kjer je obvezno sodelovanje družine, ki je prav tako potrebna zdravljenja kot zasvojeni alkoholik, mora socialni delavec spremljati njegovo zdravljenje in vsestransko pomagati družini. Da bi bila garancija trajne abstinence čim daljša, ne zadostuje samo hospitalno tretiranje bolnika kajti dejansko se njegovo zdravljenje nadaljuje v klubih zdravljenih alkoholikov ob pomoči terapevtov in skupine v katero se vključijo. Na obalnem področju delujeta dva kluba, v Piranu in Kopru, ki pa imata zaradi velikega števila

zdravljenih alkoholikov in svojcev še več skupin.

V Izoli deluje skupina, ki je vezana na klub zdravljenih alkoholikov v Kopru in v kateri sodeluje 54 zdravljenih alkoholikov in svojcev od tega je zdravljenih alkoholikov 27 (trenutno so na zdravljenju še štirje alkoholiki). Skupina deluje od junija 1974. leta in jo vodi dr. Percan ter v

O kulturnem življenju

Zadnje čase vse pogosteje slišimo neupravičene kritike krogov izobražencev, češ da se široke množice naših občanov nezadostno vključujejo v kulturno življenje ter da je nasploh opaziti površnost, ki je za človeka prosvetljenega dvajsetega stoletja nedopustna. Upam si trditi, da so take in podobne izjave grdo, neresnično natolcevanje. Oglejte se okrog sebe, pa boste videli, da imam prav! Vse vrste oblik kulturnega življenja so neločljivi sestavni del slehernega občana. Kar začnimo pri glasbi: prvi korak v življenje novorojenčka je že bolj ali manj posrečen poizkus, da bi si izuril pevске sposobnosti in od tu dalje ga glasba spremlja na vsakem koraku. Če le more, jo zagode ljubim staršem, nakar ponavadi poje šiba ali pa posluša kozje molitvice, da o vzgojnih litanijah niti ne govorim. Ko se vključijo v družbo, začne plesati kot igrajo njegovi predpostavljeni, razen ako on sam ni na nadrejenem delovnem mestu in v tem primeru on drži v roki taktirko. Ob vsakem poizkusu napredovanja bistro ubira prave strune, da čim lepše zveni v ušesih tistih, od katerih je odvisno njegovo napredovanje; bolj ubrano kot zvenijo strune, prej bo priril do cilja. Ako se mu ne posreči, se nadaljuje stara pesem. Brž ko zagode kakšno žaltavo, gre jest ričet na stroške družbe in tamkaj odbrenka svoje tedne ali mesece. Skratka, glasba nas spremlja vse življenje. Enako je s slikarstvom. Kar oglejte si zidove mestnih hiš! Na njih se zrcalijo duše anonimnih umetnikov, stvaritve, ki niso zmeraj sad otroških notranjih doživljanj. Pri tem naj še posebej opozorim na slikovite freske v javnih straniščih, kjer ima menda človek več časa in prilike, pa tudi potrebnih tehničnih pripomočkov, da v kar se dà pestrih podobah svojo fantazijo. Vendar nerazumevajoči svet ni vedno najbolj naklonjen tej vrsti umetnosti.

Prav tako je rezbarstvo dokaj priljubljena oblika umetniškega izživljanja. To dokazujejo šolske klopi, sedeži v kinodvoranah, klopi in drevesa v parkih, često pa zasledimo kakšno umetnino celo na vhodnih vratih svojega stanovanja, kar nam seveda ne sme zatreti ljubezni do upodabljanja umetnosti. Žal so tudi tvorstni umetniki skromni in ostanejo anonimni, tako da jih družba ne more niti primerno nagraditi.

Priljubljenost knjig in čtiva nasploh je tudi zelo pomemben faktor v kulturnem življenju:

zadnjem času tudi socialna delavka. Klub temu, da znato primanjkuje terapevtov v skupini, skupina dosega zaželjene rezultate in članstvo v njej vidno narašča.

Ker so se leta nazaj s problemom alkoholizma le redko ukvarjali in to še laično danes nimamo podrobnejše evidence o številu alkoholikov, pač pa se zadnje čase skrbno vodi evidenca zdravljenih alkoholikov, ki so deležni posebne družbene skrbi.

Tatjana Mahné

Poštno knjižico, na primer, ima vsaka družina, prav tako knjižico za obmejni prehod, da o hranilnih niti ne govorim. Knjiga dolžnikov je neizbežna v vsaki trgovini in jo prodajalci marljivo prebirajo velik del službenega časa. Nekateri knjige obrtnikov ali občanov svobodnih poklicev so celo tako zanimive, da nemalokrat izzovejo radovednost raznih inšpektorjev (nesramni jeziki trdijo, da je ta radovednost zgolj poklicna). Zanimive so tudi druge, na primer leposlovne knjige, katerih liste je moč uporabiti v različne namene, kadar drugega papirja nimamo pri roki. Ponavadi so lahko pravceden okras novi opremi v dnevnih sobah, zlasti ako so lepo ohranjene, najraje kar nedotaknjene, da ne izgubijo oblike. Resnici na ljubo moramo povedati, da so nekatere tudi precej neprijetne; v mislih imam šolske knjige in tiste, iz katerih je razvidno, da smo, v smislu zakonskih predpisov, kaj zgrešili ali napak izvedli. Vendar so to dejstva, ki so dovolj neznamna, da jih lahko zanemarimo in trdimo, da je knjiga neločljiva spremljevalka človeka.

Po vseh naštetih resnicah je torej več kot jasno, da nikakor ne bi smeli tarnati o pomanjkljivem kulturnem življenju občanov. Nasprotno — morali bi biti veseli, da v naši deželni kultura ni cokla družbe. Sonja Požar

(Nadaljevanje s 7. strani)

INDOS-ov viličar mora namreč takoj v delavnico. Če upoštevamo tudi to, se CLARK-ov viličar izplača že prvi dan.

Zastonj, nekateri mislijo drugače. In zato se ne iščejo informacije o možnostih nabave pravega viličarja. Carinske stopnje, odobrenja... nas ne zanimajo. Kaj bi zato izgubljali čas, potrpljenje, uničevali papir in živce.

V tovarni bi za nemoten potek dela potrebovali štiri viličarje, ki bi imeli plinski pogon in triplex višino dviganja. Dejansko imamo sedem razno raznih viličarjev, ki bodo verjetno opravili isto delo, če-le ne bodo na popravilu.

Če si kdo morda postavlja vprašanja stroškov, ker jih je za sedem viličarjev več kot za štiri, ima prav. A vse tako kaže, da za takšno tovarno, kakor je naša, to nima pomena.

Menim, da s takim postopkom nabave res pospešujemo proizvodnjo viličarjev. Žal mi je le, da gre to iz naših OD.

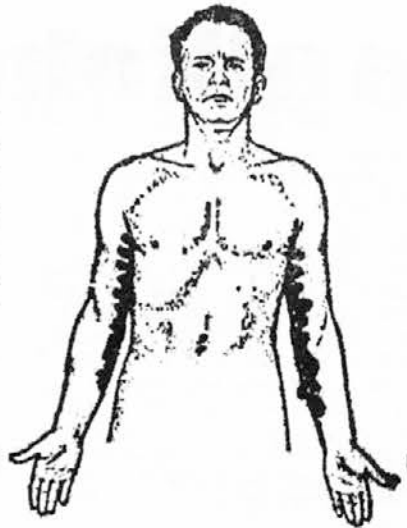
Vsiljuje se mi vprašanje, če imajo tudi druge investicije isto pot?!

Rudi Pavlič

SRČNI INFARKT

V tem sestavku ne bi govorili o tem, kako deluje srce oziroma kako je treba zdraviti številne srčne bolezni, ki napadajo ljudi tudi že v mlajših letih. Pač pa bi navedli nekaj opozorilnih znamenj srčnega infarkta ter navodil o tem, kaj je treba storiti pri prvih znamenjih. S slikami bomo skušali prikazati mesta na človeškem telesu, na katerih se pojavijo bolečine ali motnje tako, da si bo lahko tudi laik s tem primerno pomagal in ukrepal pred neposredno prvo pomočjo. Spoznati pravočasno zgodnja znamenja srčnega infarkta pa je pogosto življenjskega pomena, kajti v določenih trenutkih gre lahko za nihanje med življenjem in smrtjo, zanesljivo pa določeni pojavi, bolečine ali drugačno neugodje, ki se javlja, signalizira možnost infarkta, in to nekaj minut, ur ali dni (možno tudi tedne) pred njegovim neposrednim nastopom.

Na slikah 1, 2 in 3 vidimo naslednje. Srce leži sredi prsnega koša. Neprijeten občutek v sredini (ne na levi strani), pod kravato je najpogostejše znamenje srčnega infarkta. Pojavlja se zbadajoča bolečina, ki navadno ni ostra, občutek pritiska, tesnobe. Bolečina je lahko zmerna, rahla ali huda.

Slika 4

Vzrok: pomanjkanje kisika v srčni mišici. Bolečina pa je lahko omejena na sredino prsi, lahko pa zajame celotni prsni koš. Značilno je to, da bolečina lahko popusti že po nekaj minutah, ali pa se občuti dlje, cele ure in se potem ponovi čez nekaj ur, dni ali tednov.

Ne postanimo brez skrbi, če je bolečina začasno popustila, to so svarila! Mnogi so odlašali z ukrepanjem, čeprav so se podobna znamenja večkrat ponovila, dokler niso doživeli hudega napada ali pa so umrli.

Na slikah 1 do 3 vidimo, kako se zbadajoča bolečina vse bolj širi.

Na tej sliki opazimo, kako se je bolečina razširila na roko oziroma na obe roki. Značilno je to, da se bolečina lahko pojavi samo na rokah. S poskusom takoj ugotovimo naslednje: če roki dvignemo navzgor (nad glavo), se bolečine, ki izvirajo iz bolezni srca, ne povečajo!

Neprijeten oziroma neugoden občutek se lahko pojavi na eni strani ali na obeh straneh vratu, spredaj ali zadaj. Bolečine lahko nastopijo tudi na spodnji čeljusti.

Bolečino je kaj lahko zamenjati z zobobolom, »otrdelim vra-

tom« ali atrijsom (bolezen vnetja sklepov). S takojšnjim poskusom zasučite glavo, ali jo nagnite naprej in nazaj — boste ugotovili, če je bolečina v zvezi z infarktom. Bolečine okrog srca se ne povečajo. Razlikovanje bolečine med zobobolom in srčnim infarktom pa je težje.

Bolje je iti k zdravniku! Bolečine se pojavijo z gornjem delu trebuha. Bolečina nastopa kot pritisk, tesnoba, občutek polnosti ali kot topo vlečenje. Te vrste bolečin oziroma stanja navadno zamenjavamo s prebavnimi motnjami ali težavami. Bolečina pa se ne omeji samo na trebuh, temveč posega tudi v sprednji konec prsnega koša, tja kjer se cepijo rebra.

Značilno je to, da bolečino spremlja občutek slabosti ali bruhanja.

Med mnogimi možnostmi je tudi ta, da bolečina v hrbtu, pomeni svarilno znamenje srčnega infarkta.

Praviloma se pojavi ta bolečina med lopaticami. Bolečina spominja na utrujenost mišic po enoličnem delu z iztegnjenimi rokami in upognjenimi rokami in upognjenimi rameni.

Srčne bolečine se pojavljajo pogostokrat kombinirano.

Na slikah 8, 9 in 10 vidimo te možnosti v kombinirani obliki. Na sliki 8. vidimo kombinacijo bolečin v prsih in rokah, na 9. sliki je kombinacija bolečin v prsih, vratu in na čeljustih, na desni sliki pa se bolečine hkrati pojavijo v prsih, na rokah, vratu in na čeljustih.

Hkrati se pojavlja ob navedenih bolečinah tudi težko dihanje, občutek slabosti ali bruhanje ter močan hladan pot.

Če se potenje ne da pojasniti, oziroma je povezano z bolečinami bodisi v prsih, rokah, vratu in čeljustih, bi morali pomisliti na možnost, da se pojavlja srčni infarkt.

Na slikah 11 in 12 so označene bolečine oziroma zbadanja v bližini srca vendar bolj na levi strani prsnega koša.

Bolečine, ki se pojavljajo v levem delu koša, se osredotočijo okrog prsne bradavice. Bolečina je lahko v obliki OSTREGA ZBADAJOČEGA občutka, ki pa traja le malo časa (eno ali dve sekundi).

Te bolečine ne napovedujejo srčnega infarkta. Razen te bolečine pa se pojavlja v levem prsnem košu **topa bolečina**, ki pa je dolgotrajnejša (minute ali celo ure). Tudi ta topa bolečina ni znak srčnega obolenja. Bolečino zlasti občutijo ljudje, ki so z delom preobremenjeni.

Zbadajoča bolečina in topa bolečina se lahko pojavita hkrati. Če le pride pre pogosto do takšnih pojavov bolečin, se je treba posvetovati z zdravnikom.

Služba varstva pri delu!
Dušan Milivojevič

TUDI TAKO

Ob obravnavi akcijskega programa na CDS, je eden od prisotnih opozoril na datum 31. 6. 1976.

Ker tega datuma na našem koledarju ni, še ni jasno, ali ni to tudi en način za neizvrševanje nalog.

ZDRAVICA

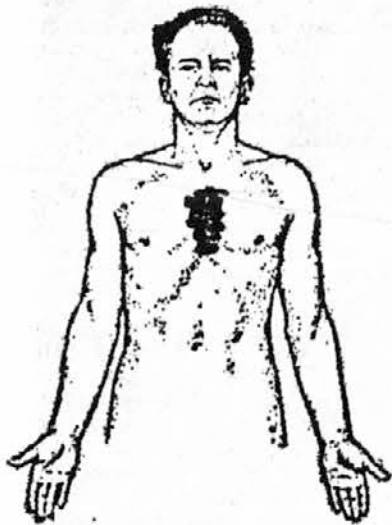
60-letnik se po svetu podi, vijake, cevi po štacunah lovi, a ti se izmikajo, drugam bežijo, v skladišče nočejo, se ga bojijo.

Čas hiti in kilometri bežijo a materiali se težko dobijo, Vilčijeve parole »se ne dobè« čisto mu na ustih veselo izzvene.

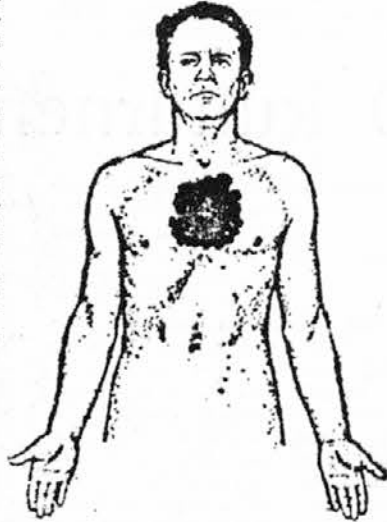
Zato zdaj veselo na pot, brez problemov in nezgod, naš Vilči svoj praznik slavi, da dolgo bi živel, želijo mu vsi.

Zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli objaviti vseh slik.

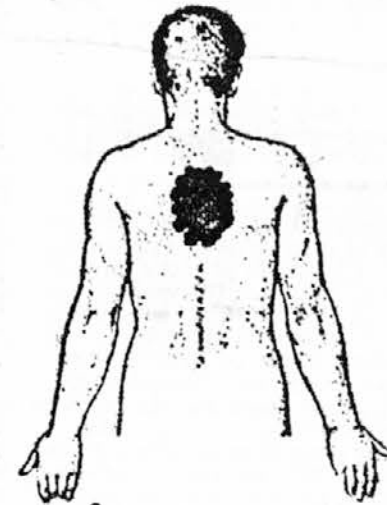
Avtorju članka se zato opravičujemo.

Slika 1

Slika 2

Slika 3

Najprej si oglejmo slike, na katerih zaznamo opozorilna znamenja srčnega infarkta!

